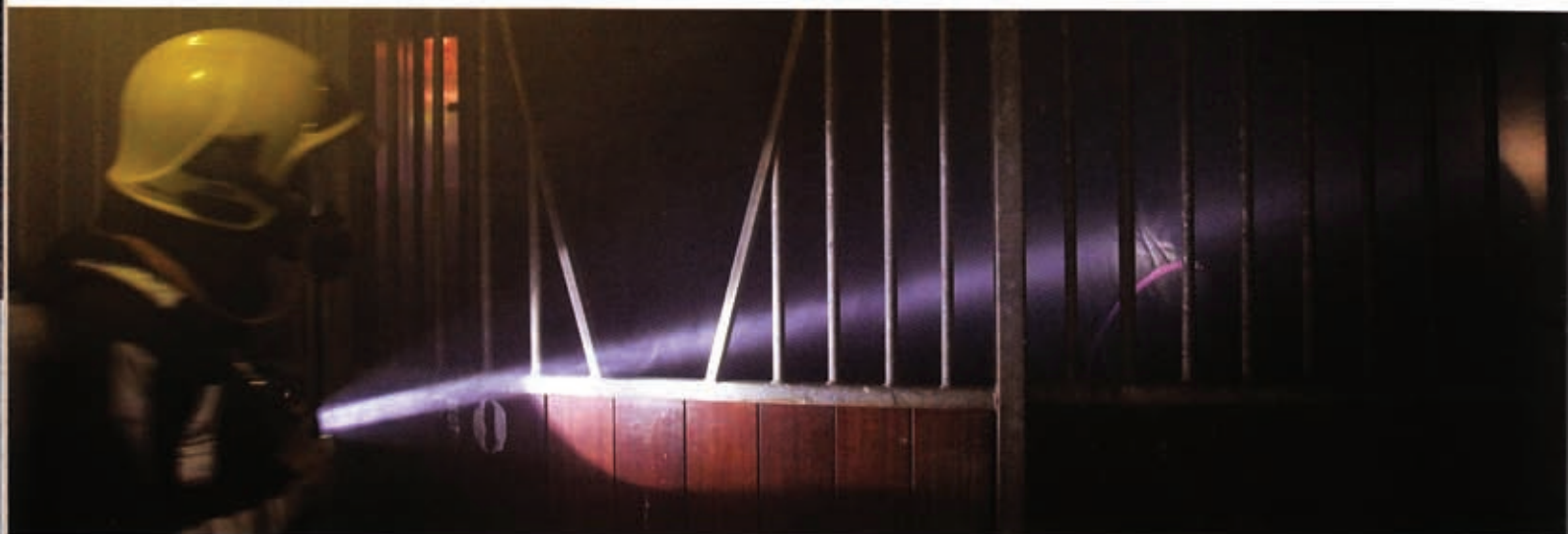

Levenschte training met paarden

Brandweer leert dieren 'lezen'

TEKST EN FOTO'S: KO VAN LEEUWEN

Met de toenemende populariteit van de paardenhouderij in Nederland, neemt ook de kans op manegebranden toe. Toch is de brandweer zich nauwelijks bewust van de speciale aspecten die erbij komen kijken om paarden uit een brandende stal te redden. Harko en Tim Kwakernaat, manegehouders én brandweerlieden, organiseren speciale trainingen voor het omgaan met paarden in noodsituaties.

Paardenstallen komen in allerlei soorten en maten voor in Nederland. Elk jaar vliegt er wel een stal in de brand. Maar is de brandweer net zo goed in het redden van deze grote huisdieren als in het blussen van een brand? Vader Harko en zoon Tim Kwakernaat zijn van mening dat hun cursussen op het gebied van paarden in ieder geval niet overbodig zijn. Harko heeft samen met zijn vrouw een manege in Krommenie. Daarnaast heeft hij ruim dertig jaar ervaring als beroepsbrandweerman bij verschillende korpsen. Momenteel is hij in deeltijd nog steeds werkzaam op kazerne Nico in Amsterdam. Zoon Tim zit bij de vrijwilligers van Krommenie en de beroeps van Zaandam. Vanuit hun ervaring bij de brandweer en met paarden geven ze nu cursussen in het redden van grote huisdieren. Inmiddels runnen ze parttime een bedrijf, eerst onder de naam Rescue Horse Fire Training, sinds kort als K&K BHV en Brandweeropleidingen.

Rook

Op een koude maandagavond in december 2010 waren de brandweervrijwilligers van Assendelft en Wormerveer aan de beurt, in de stallen van Handels- en Pensioenstal Knap BV in Assendelft. Tim over het scenario: "Naast de stal is een overkapping met een voorraad hooi. Helaas is

TIM EN HARKO KWAKERNAAT.

een kleine shovel geparkeerd en uitgerekend tussen het stro vliegt deze in brand. Er is een doorslag naar de stal die vol met rook komt te hangen. Stalmedewerker Piet heeft geprobeerd de paarden te redden maar is bevangen door de rook en in het gangpad in elkaar gezakt." Vader en zoon Kwakernaat zijn niet zuinig met rook en al snel staat niet alleen de stal vol met rook, maar komt deze ook aan alle kanten naar buiten rollen. De tien paarden in de stal hebben er overigens weinig last van. Harko: "Paarden

MEN IS NIET ZUINIG MET ROOK.

DE MEDEWERKSTERS MAKEN HET DE BEVELUOERDER KNAP LASTIG

kunnen heel goed tegen rook en raken daardoor niet in paniek. Ze zoeken vanzelf de zuurstof op door hun hoofd laag te houden."

Sloten

Bij een brand in een paardenstal zijn de handelingen voor de brandweer in een aantal gevallen tegengesteld aan wat altijd geleerd is. Tim: "Onder normale omstandigheden zou je altijd de deuren gesloten houden om zo de brand te smoren. In het geval van een stal met paarden moet je juist de deuren openzetten, zodat de dieren genoeg zuurstof kunnen krijgen. Dit versterkt het vuur, maar aangezien negentig procent van de stallen een passieve ventilatie in de nok van het dak hebben, kunnen hete rookgassen makkelijk weg." Ook het idee om zoveel mogelijk hokken te openen en de paarden naar buiten te jagen, is geen goed idee. Harko: "Dat kan wel met koeien en schapen, maar paarden zijn gewend aan een bepaalde routine. Als ze bij een brand buiten komen schrikken ze van die mannen met helmen en reflecterende pakken en ze zullen dan snel terug willen naar hun vertrouwde omgeving, ook als deze vol met rook staat." Dit kan gevaarlijke situaties opleveren want een nukkig paard kan men niet tegenhouden. Een ander aandachtspunt zijn de brandslangen op de grond. Dit wordt door paarden als een gevaar gezien, waardoor ze onvoorspelbaar kunnen reageren. Indien mogelijk, is het aan te raden om de slangen uit de baan van de paarden te leggen. Harko: "Brandweerlieden leren om de rook te lezen. Ik probeer ze om dieren te laten lezen. Op deze manier is hun inzet veel effectiever en minder gevaarlijk. Rustig praten werkt heel goed, zelfs met een ademluchtmasker op." Belangrijk is

ook om de juiste prioriteiten te onderkennen. Ook al staat de stal vol met paarden, het ene mensenleven staat op de eerste plaats. En ook al is de brand klein, men zal toch snel moeten opschalen, omdat er veel handen nodig zijn om de paarden uit de stal te halen, waarbij de afstanden soms vrij lang zijn. Het is verstandig om op de juiste manier gebruik te maken van de aanwezige medewerkers. Deze hebben meer ervaring met paarden en kunnen op de grens van het veilige gebied de paarden overnemen van de manschappen. Een specifiek probleem zijn de sloten van de toegangsdeuren tot de boxen. Kwakernaat senior heeft ondertussen documentatie van ruim 80 sloten verzameld. In de stal van deze oefening kwamen ook al vijf verschillende sloten voor. Harko: "Vergeet niet dat paarden best slim zijn. Als ze zich vervelen gaan ze spelen en ontdekken zo hoe het slot werkt. Vandaar het grote aantal verschillende sloten. De brandweer doet er dan ook goed aan om bij de medewerkers van de manege te vragen hoe de sloten werken. Pas daarna kan men naar binnen gaan."

Hinderen

Paardeneigenaren zijn een fenomeen apart, waar niet al te licht over gedacht moet worden. Harko: "Bij een brand in een grote manege in Aalsmeer is het ons gebeurd dat er tientallen paardeneigenaren naar de manege kwamen. Op het smalle dijkje zette ze hun auto lukraak neer, met als gevolg dat een aantal brandweervoertuigen de brand niet kon bereiken. Ze zijn zo verzot op hun dier dat ze door roeien en ruiten gaan. Je moet dan ook goed opletten dat ze niet de stal in rennen of op een andere manier de hulpverlening hinderen." In Assendelft waren het twee medewerksters die hun rol goed speelden. Zodra de eerste bevelvoerder het terrein betrad, werd hij door beide dames meegetrokken. Bij de stal moest hij ze meerdere malen een aantal passen naar achteren zetten. Eerst waren de dames in paniek over stalmedewerker Piet, die de stal vol met rook binnen was gegaan, direct daarna waren ze bezorgd om hun paarden. Toen de bevelvoerder dacht eindelijk van de dames verlost te zijn, bleken ze teveel rook te hebben ingeademd. Hierdoor moest hij een manschap vrij maken om de dames van zuurstof te voorzien. Naast de paard-specifieke zaken werden ook de brandbestrijdingselementen in de evaluatie vermeld zodat een volledig beeld van de situatie ontstond. K&K BHV en Brandweeropleidingen Rescue Horse Fire Training geeft naast de bovengenoemde cursus ook nog les in 'dier te water' en 'dier bekneld', alsmede BHV voor maneges. Informatie is te vinden op de website www.rhft.nl.

